

JOUNI AVELIN

Lehtiä

Elokuvantekijät lörpöttelijöinä

Filmihullussa (5/15) julkaistussa es- seessään ”Merkintöjä elokuvatyöistä” (suom. Lauri Timonen) Carl Theodor Dreyer (1889–1968) linjaa elokuvanäke- mystään ja toteaa, että

”äänielokuvilla on taipumus työntää kuvia sivummalle ja luovuttaa tärkein tila puhutuille sanoille. Monissa äänielo- kuvissa on aivan liikaa puhetta – oikeastaan *lörpöttelyä* – ja katseelle annetaan vain harvoin lupa levähtää kuvallisessa efektissä. Elokuvaihmiset ovat unohtaneet, että kyseessä on ennen muuta visuaalinen, ensisijaisesti silmiä kohti suun- tautuva taidemuoto, joka kykenee läpäisemään katsojan tajunnan *paljon* puhuttua sanaa helpommin ja syvällisem- min.”

Vaikka Dreyerin näkemys tuntuu ensi alkuun järke- vältä, jokin siinä hankaa, ja perusteellisesti. Miksi kuvan olisi läpäistävä katsojan tajunta ja vieläpä sanaa *hel- pommin ja syvällisemmin*, kuten Dreyer painottaa? Mitä enemmän ajatusta kääntelee, sitä enemmän se vaikuttaa katsojien manipuloinnilta. Vaikka nykyelokuvan valtavir- rassa kaiken alleen peittävä puheripuli onkin merkinnyt paluuta jähmeään ja teatterimaiseenkin muotoon, toi- saalla samaisessa *Filmihullussa* esiintyy huomio, joka asettaa Dreyerin mielipiteen myös kyseenalaiseksi. Elo- kuvahistoria kun tuntee muutakin lörpöttelyä kuin sa- nallista.

Velipekka Makkonen haastattelee ohjaaja Peter Green- awayta, joka sanoo Sergei Eisensteinin (1898–1948) tehneen Hollywoodissa vaikutuksen muun muassa juuri siksi, että hänen elokuvissaan ”oli enemmän otoksia mi- nuutissa kuin kellään muulla, mihin verrattuna myös [mykkäelokuvistaan tunnetun D. W.] Griffithin elokuvat etenivät paljon hitaammin”. Amerikkalaiset yllättyivät lisäksi Eisensteinin elokuvien väkivaltaisuudesta. Jenk- kileffoissa maahan lyöty Mikki Hiiri nousi seuraavassa otoksessa ylös ja käveli tiehensä; Eisensteinin elokuvissa lyöntiä seurasi kuolema. Ja juuri kuolema erotti hänen elokuvansa amerikkalaisista.

Oikeastaan Eisensteinin nopeista leikkauksista raken- tuvia elokuvia voinee hyvin perustein pitää *kuvien lörpöttelynä*, ja kuvavilinä toimii lopulta mikkihiirimäisesti, ehkä kuoleman itsensäkin kieltäen. *Motion picture*, elävä kuva, *movie*.

Runoilija joogalentäjänä

Parnassossa on kieli leuhotellut vapaasti aiemminkin; päätoimittajat vaihtuvat, tyyli ei. Numerossa 5/2015 ru- noilija Virpi Alanen haastattelee runoilija Katariina Vuo- rista, joka pitelee valokuvassa kämmenellään metallista kukkoa.

Alanen kysyy, miten Vuorinen löytää runoihinsa in- tensiivisen rauhan.

”Rauha syntyy läsnäolosta. Myrskyt käyvät ja kohtalot hal- kaisevat, runoilija on läsnä niiden energiassa, hän pysyy sin- nikkäästi paikalla, havaitsee myrskyn silmässä. Kauneuden ja kauheuden kosmologiassa on tyven ja vapaa kohta tässä hetkessä. Kun runon rytmi on orgaaninen, tasapainossa omassa liikkeessään, se voi olla kiivaskin, ja intensiteetissään rauhoittava, kuten voodoo-seremonian rummutus on yhtä aikaa meditatiivista ja transsin mahdollisuus. Energian yti- messä on sattuman tyyneys, se, ettei maailmaa voi hallita mutta sitä voi ilmaista.”

Alanen kysyy, hengittäkö kehollisuus kirjoittamisen kanssa. Ja runoilija vastaa:

”Keho on kaunis ja konstikas muoto, jossa henkemme olei- lee tällä hetkellä. Se yhdistyy ilon kipinöintiin ja varjon painoon ja kaikkeen, minkä läpi tanssimme ajassa ja ihmet- telyssä. Missä se sitten onkaan, Ouidahin markkinoilla, Vil- larrican rinteellä tai Mumbain ruuhkassa, se vetää jokaisen hengityksen, jossa on portti oivallukseen.”

Joogaa Vuorinen pitää paitsi fyysisenä harjoituksena, meditaationa ja keskittymisenä, myös olemisen, ha- vainnoinnin ja suhtautumisen tapana. Kehosta on moneksi, kunhan sen vain antaa mennä menojaan. Lisäksi se ”antaa konkretian, kuumuuden, kutinan, puristuksen, hellyyden ja maapallon todistuksen kir- joitukseen”.

Aistit taas kurottavat muistoon ja ”leikkaavat siitä preparaatin”. Tulkinnoissa ”ajamme mielen tulvamaalle, suistoon, vuoroveteen ja suojarveen”. Ja vaikka joo- gaileva runoilija puolustaa mietiskelyä ja hiljentämistä, niin ”kesä haisee maantielle ja saa meidät lähtemään, jokin mennyt maku heittää meidät hämärään eteiseen jossa olimme pieniä, ja joku löi meitä korvalle, koska vuosikymmenten takaa hän oli säikähtänyt isänsä varjoa.”

Rauha on siis mennyttä, isä on palannut. Aina.